

тетрацицином и незначительное количество штаммов чувствительных к пенициллину и стрептомицину.

Malik K. — Sensitivity to antibiotics of D group Streptococci isolated from food products.

There was determined the sensitivity to antibiotics of 200 strains of streptococci isolated from various

food products in the sanitary-epidemiological station in Kraków. The sensitivity against 8 antibiotics was determined acc. to disc method. It was stated that the isolated strains were highly resistant to neomycin, less sensitive to terramycin, tetracycline, erythromycin, aureomycin and chloromycetin, many strains were sensitive to terramycin. A small number of the strains was sensitive to penicillin and streptomycin.

CHOROBY ZAKAŻNE I INWAZYJNE

HENRYK LIS
Warszawa

Występowanie na kontynencie europejskim niektórych chorób zaraźliwych podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania w latach 1960 — 1972

Choroby zwierząt w ogóle, a choroby zaraźliwe w szczególności, stanowią poważny problem epizootologiczny i ekonomiczny dla gospodarki narodowej każdego państwa. Nie wnikając w liczbę ognisk poszczególnych jednostek chorobowych stwierdzanych w danym roku, sam fakt ich pojawiania się nawet w pojedynczych przypadkach niesie określone skutki, zmusza do prawidłowego ukierunkowania pracy terenowej służby weterynaryjnej, jej zaplecza diagnostycznego i naukowo-badawczego, szkolenia i doszkalania lekarzy i techników

wet. Niesie konieczność prowadzenia odpowiednich badań naukowych, przygotowywania środków diagnostycznych i profilaktycznych, środków leczniczych i dezynfekcyjnych, likwidacji sztok chorych i podejrzanych o zarażenie, posiadanie odpowiedniej aparatury do oczyszczania i odkażania wszystkiego, co mogło zetknąć się z chorym zwierzęciem. Potrzeba na to odpowiednich środków finansowych i materiałowych przygotowanych ze znacznym wyprzedzeniem. Wydatkowane sumy ulegają bardzo szybkiemu zwrotowi, gdyż obrót zwierzętami

Tab. 1. Typy wirusa pryszczycy stwierdzone w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Anglia	OAC, SAT2	OAC	OA	—	—	C	OA	O	O	—	—	—	—
Austria	O	—	—	O	—	O	O	—	—	—	—	—	—
Belgia	AC	O	O	C	A	C	O	C	C	C	C	AC	—
Bułgaria	O	—	—	O	—	O	O	—	—	—	—	—	—
Czechosłowacja	O	O	O	OC	OA	OAC	O	—	—	AC	AC	—	C
Cypr	O	O	—	—	O	—	—	—	—	—	—	—	—
Dania	OA	QC	C	C	C	OC	O	O	OA	A	A	—	—
Francja	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OC	OC	OC	OC	OC	O
Grecja	OC	OC	O, SAT1	G	OA	O, A22	O, A22	O	—	OA	OAC	OAC	O1, A22
Hiszpania	OA	O	O	OA	OAC	OAC	OC	OC	OC	OAC	OAC	OC	AC, O1
Holandia	C	OC	C	C	C	C	C	O	—	—	—	OC	O1
Jugosławia	O	O	—	O	O	O	O	—	OC	—	—	—	C
NRD	C	OC	OC	OC	OC	OAC	OC	OC	O	O	O	O	—
NRF	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OA	O	OC	OC	OAC	OAC
Polska	OC	OA	OC	OC	OC	OC	O	OAC	—	O	O	O	—
Portugalia	A	OC	O	O	C	O	O	O	O	—
Rumunia	O	—	—	—	O	OA	O	—	OC	C	—	—	O1, C
Szwajcaria	C	C	OC	A	OAC	OAC	OC	—	A	C	C	—	—
Szwecja	O	—	—	—	—	—	O	—	—	—	—	—	—
Turcja	O	O	O, SAT1	O, SAT1	OA, SAT1	O, A22 SAT1	O, A22	O, A22	O, A22	O, A22	O, A22	O, A22	O1, A22
WRL	O	O	—	O	O	O	O	OC	C	—	—	—	C
Włochy	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC	OAC
ZSRR	O	OA	OA	OA, A22	OA, A22	OA, A22	OAC, A22	OA, A22	OA, A22	OA, A22	OC, A22

Objaśnienia: = brak danych.

i produktami ich pochodzenia może odbywać się bez ograniczeń, a wpływy do budżetu z handlu tymi produktami stanowią dla każdego państwa pozycje znaczące. Likwidacja tych chorób ma również ogromną rolę w zabezpieczeniu zdrowia ludzi. Tutaj wartości stają się niewymierne.

Dla zobrazowania aktualnej sytuacji w państwach europejskich omówiono występowanie niektórych chorób na naszym kontynencie w latach 1960—1972 włącznie. Ograniczono się do jednostek ważnych z uwagi na zagrożenie hodowli, zdrowie ludzi i obrót między państwowy zwierzętami oraz produktami zwierzęcego pochodzenia przeznaczonymi do spożycia, względnie obrót surowcami dla przemysłów: skórzanego, galanteryjnego i innych.

Materiałem do opracowania były biuletyny i wydawnictwa statystyczne Międzynarodowego Urzędu do Spraw Epizootii w Paryżu wydane w latach 1960—1972.

Szczegółowe dane ilustrują tab. 1—8.

Pryszczycza. W analizowanym okresie w państwach europejskich występowały najczęściej typy klasyczne pryszczycy A, O, C. Typ O₁ stwierdzono w Holandii, Rumunii, Hiszpanii i Turcji. W niektórych krajach, jak: Grecja, Turcja i ZSRR pojawiły się przypadki choroby wywołane przez wirusy typu A₂₂, SAT₁,

Tab. 2. Sytuacja epizootyczna pryszczycy w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk													Ogółem w latach 1960—72
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	
Anglia	298	102	5	—	—	2	34	2210	187	—	—	—	—	2818
Austria	1	—	—	51	—	—	34	22	—	—	—	—	—	108
Belgia	180	111	6	69	2	112	323	22	1	3	2	2	—	833
Bułgaria	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Czechosłowacja	85	53	40	112	32	44	4	—	41	6	—	—	11	458
Cypr	6	39	11	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	69
Dania	1	22	—	8	4	2	39	5	5	8	—	—	—	96
Francja	7383	2658	198	28	36	10	59	17	40	26	4	8	2	10458
Grecja	169	128	343	443	186	176	1	80	—	111	26	27	264	1954
Hiszpania	11259	21	—	12	5735	496	1202	305	562	572	473	570	361	22452
Holandia	3	183	5470	2112	145	207	2194	96	—	—	—	—	—	11443
Jugosławia	41	10	—	155	32	115	12	—	76	—	—	—	—	453
NRD	520	366	1998	346	211	80	23	66	3	4	2	3	—	3622
NRF	1305	7032	11367	7176	5342	15832	4589	3350	68	12	8	9	21	56920
Polska	373	129	1191	395	36	39	3	10	—	5	1	—	—	2183
Portugalia	53	1	—	1	2010	770	17	520	923	160	103	1035	—	5613
Rumunia	24	—	—	4	4	1	—	—	11	6	—	—	—	62
Szwajcaria	96	141	133	144	68	671	321	—	23	1	—	—	—	1598
Szwecja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Turcja	543	323	2030	3408	794	3901	819	2068	301	1442	654	267	1351	17901
WRL	22	8	—	6	24	49	1	4	60	—	—	—	—	192
Włochy	11547	18214	5239	5181	12364	5844	1252	211	22	135	147	15	9	60540
ZSRR	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16201

Objaśnienia: = brak danych.

SAT₂. Najkorzystniejszą sytuację epizootyczną w tym względzie miały: Austria (ostatnie ogniska pryszczycy w 1966 r.), Bułgaria, Cypr (ostatnie ogniska w 1964 r.), Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania. Największą liczbę ognisk pryszczycy zarejestrowano w omawianym okresie we Włoszech (60.540 ognisk), RFN (56.920 ognisk), Hiszpanii (22.458 ognisk), Turcji (17.901 ognisk) i ZSRR (16.201 ognisk). Najgorszą sytuację w poszczególnych latach obserwo-

wano w następujących państwach: w Belgii — 323 ogniska w 1966 roku, we Francji — 7.382 ogniska w roku 1960, w Hiszpanii — 11.259 ognisk w 1960 roku, w NRD — 1.998 ognisk w 1962 roku, w RFN — 15.952 ogniska w 1965 roku, w Portugalii — 2.010 ognisk w 1964 roku, w Szwajcarii — 671 ognisk w 1965 roku, w Turcji — 3.901 ognisk w 1965 roku, we Włoszech — 18.274 ogniska w 1961 roku, w Wielkiej Brytanii — 2.210 ognisk w 1967 roku oraz w ZSRR — 3.323 ogniska w 1967 roku.

Pomór świń nie występował od 1966 r. w Wielkiej Brytanii, od 1968 roku w Bułgarii, od 1967 r. na Cyprze, od roku 1962 w Norwegii, Szwajcarii (1 ognisko w roku 1970 i 1972) oraz od 1966 roku na Węgrzech (2 ogniska w roku 1972). Najwięcej ognisk choroby stwierdzono w RFN (12.577), Portugalii (9.465), Jugosławii (9.306), Holandii (9.197) i Belgii (4.949).

Tab. 3. Sytuacja epizootyczna pomoru świń w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk												Ogółem w latach 1960—72	
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971		1972
Anglia	1213	1071	1876	1243	402	113	25	—	—	—	—	—	—	5943
Austria	35	3	1	69	1	3	289	68	20	—	23	36	31	579
Belgia	109	215	1705	647	507	337	184	283	316	3	510	93	40	4949
Bułgaria	—	—	—	1	—	2	—	4	3	—	—	—	—	10
Cypr	32	32	45	14	25	40	31	37	—	—	—	—	—	256
Czechosłowacja	134	742	11	17	15	15	12	29	8	6	29	15	63	1096
Francja	392	727	1350	662	714	116	50	32	137	26	132	15	84	4437
Grecja	605	160	135	100	150	92	93	72	66	111	60	46	29	1717
Hiszpania	316	199	251	216	250	392	430	314	241	425	560	372	218	4184
Holandia	1519	1728	512	974	781	1118	473	333	263	—	927	388	161	9197
Jugosławia	3497	1468	522	392	230	1298	897	501	—	59	60	277	105	9306
Luksemburg	—	—	—	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	11
NRD	509	144	49	49	71	46	—	68	92	111	8	10	24	1181
NRF	404	2823	2366	1553	766	351	1908	517	142	47	343	396	961	12577
Norwegia	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Polska	541	1541	808	306	43	4	459	162	64	337	315	311	383	5274
Portugalia	1246	4287	751	475	259	590	363	241	252	162	233	410	196	9965
Rumunia	122	40	14	251	238	214	99	25	17	35	24	62	72	1213
Szwajcaria	27	201	182	53	13	8	—	—	—	—	1	—	—	486
WRL	688	1017	935	366	33	11	25	—	—	—	—	—	—	3017
Włochy	898	524	414	836	774	438	309	254	100	38	3	17	—	4605
ZSRR	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Objaśnienia: = brak danych.

Afrykański pomór świń występował jedynie w Portugalii, Hiszpanii oraz pojedyncze ogniska we Włoszech i Francji.

Tab. 4. Afrykański pomór świń w latach 1960—1972.

Rok	Stwierdzono ognisk			
	Portugalia	Hiszpania	Francja	Włochy
1960	187	630	—	—
1961	174	280	—	—
1962	1226	379	—	—
1963	360	821	—	—
1964	305	427	11	—
1965	1434	267	—	—
1966	3365	310	—	—
1967	866	490	1	192
1968	1860	1047	—	10
1969	787	626	—	2
1970	911	671	—	—
1971	630	863	—	—
1972	896	457	—	—
Ogółem w latach 1960—1972	13001	8768	12	204

Objaśnienia: = brak danych.

Rzekomy pomór drobiu, poza Cyprzem, występował we wszystkich krajach, a największą

liczbę ognisk zanotowano w Grecji (68.189), RFN (18.930), Anglii (17.909) i Jugosławii (17.296).

Tab. 5. Sytuacja epizootyczna pomoru rzekomego drobiu w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk														Ogółem w latach 1960—72	
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972			
Albania	63	18	12	28	66	30	40	35	62	8	76	438		
Anglia	2301	1240	3386	2288	15	495	194	1	43	3329	4217	400	17909	17909		
Austria	150	197	450	256	152	102	39	7	21	4	56	57	176	1667		
Belgia	128	108	71	27	48	15	3	6	3	—	6	111	65	591		
Bułgaria	43	244	1404	964	1176	1190	110	427	144	28	44	38	20	5832		
Czechosłowacja	59	21	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92		
Dania	2234	614	821	578	184	114	39	54	4	23	31	4	8	4708		
Francja	154	176	23	33	80	48	43	—	—	—	—	4	561	
Grecja	8	56	201	108	113	69	20	18	8	7	38	2890	887	4423		
Hiszpania	7884	4053	8234	5245	5780	7314	5202	5219	4578	3437	3204	2566	1933	68189		
Włochy	167	203	172	120	103	86	91	48	44	34	9	11	47	1135		
Holandia	25	20	22	19	23	14	4	—	1	7	457	698	160	1450		
Jugosławia	4497	1468	1090	1244	2632	1101	825	1492	759	644	1191	983	440	17296		
Luksemburg	6	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	94	33	141
NRD	1021	1084	908	875	296	93	31	8	1	—	—	—	—	2	5320	
RFN	3016	2434	2313	558	234	178	24	17	12	5	95	4531	5323	18930		
Polska	1201	816	289	239	406	515	750	669	172	130	276	235	80	5778		
Portugalia	453	393	295	246	283	204	55	79	25	7	14	96	137	2287		
Rumunia	348	169	323	343	195	115	44	39	42	34	33	22	37	1742		
Szwajcaria	1	—	—	—	1	10	7	3	1	—	—	—	—	15	10	56
Szwecja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Turcja	201	200	192	177	313	219	279	173	247	186	194	171	162	2714		
WRL	396	503	441	242	105	83	—	70	18	12	119	698	—	2726		
Włochy	225	142	316	143	192	189	149	85	93	62	147	121	—	1864		
ZSRR	302	200	206	132	134	173	109	148	167	490	675	383	2769	

Objaśnienia: ... = brak danych.

Wścieklizny nie stwierdzono w Wielkiej Brytanii, od 1970 roku w Danii i Luksemburgu, od roku 1966 w Hiszpanii. Największą liczbę ognisk tej choroby zanotowano natomiast w RFN (31.715), NRD (18.634), ZSRR (9.872) i Turcji (9.012).

Tab. 6. Sytuacja epizootyczna wścieklizny w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk														Ogółem w latach 1960—72	
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972			
Albania	10	7	19	33	30	34	4	13	30	14	17	5	216	
Anglia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Austria	—	—	—	—	—	7	93	193	93	107	225	75	793	
Belgia	1	—	—	—	—	41	324	454	165	20	6	7	1018	
Bułgaria	—	—	10	1	5	1	—	14	1	1	1	6	1	41
Czechosłowacja	62	25	47	127	197	137	102	263	543	241	278	376	402	2800		
Dania	—	—	—	20	62	1	—	1	73	81	—	—	238	
Francja	—	—	—	—	—	—	64	344	514	283	1008	2313		
Grecja	704	523	472	270	385	416	222	247	116	132	69	48	32	3636		
Hiszpania	20	15	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43
Hiszpania	38	53	67	50	45	19	24	3	2	2	3	32	77	415		
Jugosławia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	441
Luksemburg	1423	1527	1474	1145	1178	1454	1541	1246	1145	1509	1497	1402	1493	18634		
NRD	2223	1677	2416	2626	2431	2921	2556	2775	2833	2799	3003	1762	2693	31715		
Polska	62	69	100	87	82	75	68	275	425	306	444	959	1213	4145		
Rumunia	41	30	13	34	63	24	38	26	40	39	47	32	39	466		
Szwajcaria	—	—	—	—	—	—	195	631	373	294	338	548	2379	
Turcja	852	887	725	407	503	694	745	703	715	810	660	608	703	9012		
WRL	15	17	2	22	124	10	16	205	801	188	180	552	877	3609		
Włochy	245	234	208	474	724	588	215	178	169	43	14	16	—	3108		
ZSRR	222	494	451	578	591	764	810	938	976	1019	1505	1444	9872	

Objaśnienia: ... = brak danych.

Wągliki nie występuje od roku 1968 w Danii, od roku 1969 w Finlandii, od roku 1970 w Luksemburgu i Norwegii. Największą liczbę przypadków stwierdzono w Grecji (12.344), Turcji (8.028), ZSRR (6.099) i Anglii (3.505).

Ospa owiec występowała jedynie w Turcji i ZSRR (część azjatycka), a ostatnie ogniska we Francji stwierdzono w roku 1964, w Grecji w roku 1966, w Hiszpanii w 1968 r., a Portugalii w roku 1969.

Tab. 7. Sytuacja epizootyczna wąglika w Europie w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk														Ogółem w latach 1960—72
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972		
Albania	60	148	132	171	184	137	124	111	111	76	77	70	1401
Anglia	221	255	339	828	492	515	222	438	210	234	115	64	82	3515	
Austria	12	9	12	3	2	7	6	12	5	7	1	2	1	79	
Belgia	32	32	42	34	36	48	13	12	15	23	25	16	20	348	
Bułgaria	187	271	238	197	106	145	178	60	67	46	34	28	24	1587	
Czechosłowacja	48	40	38	33	48	27	18	23	11	18	12	10	4	330	
Dania	6	4	3	13	2	—	6	3	2	—	—	—	—	39	
Finlandia	1	1	2	10	6	—	1	—	1	2	—	—	—	24	
Francja	52	30	41	118	103	34	28	78	67	24	23	25	11	724	
Grecja	1404	1443	1604	999	1104	1055	1056	768	769	679	596	462	405	12344	
Hiszpania	6	212	286	115	105	111	89	55	70	79	81	53	60	1272	
Holandia	79	95	106	73	63	67	35	39	36	78	76	22	16	785	
Jugosławia	163	218	209	148	147	129	94	112	64	73	53	59	63	1532	
Luksemburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	
NRD	17	11	10	4	13	5	5	5	4	3	4	10	—	92	
RFN	155	94	65	62	71	66	44	39	44	12	36	23	22	733	
Norwegia	4	1	—	1	—	1	1	10	3	1	4	—	—	26	
Polska	27	27	11	28	5	21	36	14	23	19	3	8	6	228	
Portugalia	101	96	69	31	37	37	51	24	18	19	13	8	3	507	
Rumunia	78	40	81	106	75	51	68	63	62	46	42	41	56	809	
Szwecja	3	2	6	2	1	5	2	3	1	2	1	—	—	29	
Szwajcaria	10	2	17	11	13	5	13	6	12	11	4	10	3	117	
Turcja	705	949	973	719	554	559	906	569	548	639	527	220	258	8028	
WRL	89	109	103	57	46	31	34	39	23	18	10	13	10	588	
Włochy	307	349	234	260	237	232	215	43	143	118	115	80	—	2333	
ZSRR	189	549	699	637	666	675	548	486	426	426	393	6099	

Objaśnienia: ... = brak danych.

W Polsce wymienione choroby w omawianym okresie obejmowały następujące liczby ognisk: pryszczycza — 2.183, pomór świń — 5.274, rzekomy pomór drobiu — 5.778, wścieklizna — 4.145, wągliki — 228 ognisk.

Tab. 8. Ospa owiec w latach 1960—1972.

Kraj	Stwierdzono ognisk														Ogółem w latach 1960—72
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972		
Francja	5	2	7	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Grecja	138	115	55	—	—	37	6	—	—	—	—	—	—	—	351
Hiszpania	20	7	—	—	—	76	48	13	7	—	—	—	—	—	171
Portugalia	114	118	253	81	37	37	85	77	44	5	19	—	—	—	833
Turcja	1241	1440	1544	1036	1163	2647	853	870	561	548	969	952	1225	15053	
ZSRR	69	47	34	14	25	21	12	5	3	—	—	—	246

Objaśnienia: ... = brak danych.

Należy podkreślić bardzo dobrą sytuację epizootyczną w odniesieniu do występowania pryszczyczy począwszy od roku 1966 oraz występowania wąglika. Pomór świń wykazywał ustabilizowany poziom, a wścieklizna miała tendencję wzrostową, głównie u zwierząt dzikich (lisy).

Oddzielnym zagadnieniem jest sposób walki z poszczególnymi chorobami i cena, jaką płać niektóre kraje za powszechne szczepienia wrażliwych zwierząt przeciw poszczególnym chorobom. Inne kraje wprowadzają bardzo rygorystyczne przepisy importowe w odniesieniu do zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego.

Faktem jest, że mimo ogromnego postępu na odcinku nowoczesnej profilaktyki istnieje stała groźba dla hodowli ze strony niektórych chorób, a przykład epizootii pryszczyczy w 1973 r. wskazuje na potrzebę stałego doskonalenia metod zabezpieczenia stad hodowlanych, bardzo szczegółowej kontroli ruchu ludzi i wszelkich produktów mogących być przenośnikami szkodliwych bakterii bądź wirusów.

Piśmiennictwo

1. Mihajlović S.: Epizootologija i politika suzbijanja stočnih zaraznih bolesti u Jugoslaviji i zemljama Evrope, OZID, Beograd 1973.
2. Statistiques O. I. E., Tome XXX—XLII, Paris 1960 — 1972.

Adres autora: dr Henryk Lis, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa.